

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus

pohjois-suomi.hao@oikeus.fi

Kunnallisvalitus**pvm 18.12.2025****Valituksen tekijä****Tero Luoma-aho**

[REDACTED]

Valitus koskee Pelkosenniemen kunnanvaltuuston kokouksen 10.11.2025 päätöstä § 93 / Pelkosenniemen-Savukosken kiinteistökuntayhtymän purkaminen

Selvitys muutoksenhakuajasta

Kokous on pidetty 10.11.2025 ja pöytäkirja on pantu tarkastuksen jälkeen julkisesti nähtäville 14.11.2025. Tiedoksiannon katsotaan tapahtuneen 21.11.2025 eli valitusaika alkaa 22.11.2025. Valitusaika on 30 vrk eli viimeinen päivä on 21.12.2025.

Selvitys oikeudesta hakea muutosta

Muutoksenhakuohjeen mukaan kuntalainen voi hakea muutosta. Olen Pelkosenniemen kunnan jäsen ja valtuutettu.

Kunnanvaltuuston päätös § 93/10.11.2025 tulee kumota ja asettaa uudelleen valmisteluun seuraavista syistä:

- 1. Päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä**
- 2. Päätös on lainvastainen valmistelun puutteellisuuden vuoksi**
- 3. Päätöksen tekee lainvastaiseksi virheet päätöksentekoprosessissa**

Lisäksi vaadin täytäntöönpanon keskeyttämistä, kunnes valtuuston päätös on saanut lainvoiman myöhemmin esitettävin perusteluin. Valitus menettäisi merkityksensä, mikäli asia pantaisiin täytäntöön ennen päätöksen lainvoimaisuutta.

1. Päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä

Valtuuston päätöksen esittelytekstin mukaan *"kunnat ovat tarkastelleet erityisesti vaihtoehtoa, että kuntayhtymä puretaan ja purkautumisen yhteydessä kiinteistöt, rakennukset ja kiinteistöjen omistamiseen ja hallintaan liittyvät osakkeet, huoneistoihin*

tehdyt korjaukset ja tiloissa sijaitseva irtain omaisuus siirtyvät rakennuksen sijaintikunnalle. Siirtoarvona on omaisuuden poistamaton hankintameno kirjanpidossa purkusopimuksen allekirjoitushetkellä huomioituna 30.9.2025 pidetty kiinteistökatselmus”.

Yllä olevasta päätellen kuntien edustajat ovat valmistelleet kiinteistökuntayhtymän purkua ainoana vaihtoehtona siirtoarvona omaisuuden poistamaton hankintameno. Kuntayhtymän omaisuuden jakoon kunnille on ilmoitettu myös tilojen irtaimisto. Irtaimisto on voimaannapolainperusteella luovutettu Lapin hyvinvointialueelle, eikä kuntien edustajilla ole oikeutta päättää hyvinvointialueen omaisuudesta.

Kuntayhtymän perussopimuksen mukaan (23 §) kuntayhtymän purkautuessa yhtymähallituksen on huolehdittava loppuselvityksestä, elleivät jäsenkunnat sovi muusta järjestelystä. Yhtymähallitus on valmistellut kuntayhtymän purkua alkuvuodesta 2025 (1–6/2025). Yhtymähallituksen päätöksestä (liite 11) käy ilmi, että hallituksen nimeämä valmisteluryhmä on valmistellut kuntayhtymän purkua, niin että pääterveysaseman kiinteistö alaskirjataan 100.000 €:oon, mikä arvioitiin kiinteistön käyväksi arvoksi. Yhtymähallitus myös päätti, että yhtymähallitus valmistelee pääterveysaseman realisoimista julkisella huutokaupalla, jolloin saataisiin sen perusteella todentaa käypä arvo. Pelkosenniemen kunnan vaihdettua kesäkuun alussa 2025 yhtymähallituksen jäsenet, asian toimeenpano on laiminlyöty. Yhtymähallitus ei ole myöskään kumonnut päätöstä.

Kuntalaki 61 § antaa kuntayhtymän toimielimelle kokonaisvastuun kuntayhtymän toiminnasta, hallinnosta ja taloudenhoidosta. Tämä kattaa myös rakenteelliset asiat, kuten purkamisen valmistelun.

Kuntalaki 62 § säättää kuntayhtymästä eroamisesta ja purkamisesta. Purkaminen tapahtuu jäsenkuntien valtuustojen päätöksellä, mutta käytännön valmistelu (esim. talouden selvitys, henkilöstöjärjestelyt, sopimusten päättäminen) kuuluu kuntayhtymän hallinnolle eli yhtymähallitukselle.

Yhtymähallitus ei ole käsitellyt valtuustossa esitettyä kiinteistökuntayhtymän purkamista eikä päätöksessä esitettyjä sopimusliitteitä. Valtuustolle ”kuntien” valmisteleva päätös poikkeaa olennaisesti yhtymähallituksen valmistelusta.

Johtopäätös: Valtuuston päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä

2. Päätös on lainvastainen valmistelun puutteellisuuden vuoksi

Kunta- ja hallintolain lain mukaan päätöksen tulee perustua riittävään valmisteluun ja asianmukaiseen vaikutusten selvittämiseen. Päätöksellä on merkittäviä vaikutuksia kunnan talouteen. Yhtymähallituksen olisi tullut ennen päätöksen tuomista kuntien valtuustojen päätettäväksi, mitkä ovat taloudelliset vaikutukset molempiin kuntiin sekä palvelurakenteeseen. Vaikutuksia palvelurakenteeseen (sote-palveluiden tilankäyttö mahdollisuudet) ja vaikutuksia kuntien talouteen eivät käy ilmi päätöksessä.

Myöskään yhtymähallitus ei ole selvittänyt, miten purkaminen vaikuttaa kummankin kunnan kantokykyyn.

Kuntayhtymän perussopimuksen mukaan omaisuuden arvolle tehdään erillinen selvitys. **Erillinen selvitys** tarkoittaa, että omaisuudelle tehdään erillinen arvonmääritys (esim. ulkopuolinen arvio, käypä arvo), ellei perussopimuksessa toisin täsmennetä.

Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston mukaan siirtyvä omaisuus kirjataan kunnalle käypään arvoon, ei tasearvoon. Käypä arvo tässä tilanteessa tulisi perustua tuottoarvoon ja tarvittaessa riippumattomaan selvitykseen. Arvon määrittäminen ei ole tehty.

Pelkosenniemen kunnalle sopimusluonnoksessa esitetty jako-osuus on huomattavan epäoikeudenmukainen verrattuna Savukosken kunnan jako-osuuteen.

Johtopäätös: Päätöksen vaikutukset kuntatalouteen ja sosiaali- ja terveystalouden tilaratkaisuihin on selvittämättä. Valmistelu ei täytä kuntalain, hallintolain eikä perussopimuksen vaatimuksia, jonka vuoksi päätös tulee kumota tai laittaa uudelleen valmisteltavaksi.

3. Päätöksen tekee lainvastaiseksi virheet päätöksentekoprosessissa

3.1 Kokouksen esityslistassa mainittu kiinteistökatselemus, joka lienee ollut osa valmistelua

Valtuuston pöytäkirjassa on viitattu kuntien pitämään katselmukseen. Muistio katselmuksesta ei ollut pöytäkirjan liitteenä. Valtuutetuille ei annettu tietoa muistion sisällöstä.

Tietopyynnöllä on saatu muistio katselmuksesta (liite 10), mihin myös valtuuston päätöksessä viitataan, sisältää epäselvyyksiä, mitkä yhtymähallitus olisi tullut selvittää:

- lähtökohtana purkusopimuksessa käytetään kiinteistöjen kirjanpitoarvoja 2024
 - tämä on vastoin kirjanpitolautakunnan suositusta varsinkin, kun pääterveysaseman tuottoarvo (käypä arvo) on huomattavasti pienempi kuin tasearvo; lisäksi kiinteistöt arvotetaan tasearvoa korkeammaksi (vuoden 2025 poistoja ei huomioida).
- Pelkosenniemen pääterveysasemaan kiinteistöihin kohdistuvat vähennykset, mm. vanha talonmiehen asunto ja vesijohtoremontti yhteensä 40.000 €
 - kyseessä olevassa rakennuksessa ei ole tasearvoa. sitä ei voi vähentää
 - alaskirjaus on hämäävä, koska alaskirjaus on sama kuin vuoden 2025 poistot, koska sopimuksessa käytetään vuoden 2024 tasearvoja.
- Savukosken kunnanjohtaja ehdotti, että Savukosken kunta ostaa pääterveysaseman kiinteistöt hintaan 100.000 €
 - kyseessä ilmaisesti konsulttiyhtiö FCG: n arvonmääritys, jota ei ole annettu valtuutetuille tiedoksi kyselyistä huolimatta
 - yhtymähallituksen tehtävänä olisi ollut selvittää kiinteistön oston vaikutukset
- muistiossa sovittiin, että kiinteistöyhtymän hallitus käsittelee purkusopimuksen kokouksessaan

- yhtymähallituksen esityslistaa eikä pöytäkirjaa ei ole kuntien sähköisessä verkossa, se ei myöskään ollut pohjaesityksenä eikä liitteenä valtuuston päätöspöytäkirjassa, eikä pöytäkirjaa ole pyydettyäessä toimitettu; ilmeisesti yhtymähallitus ei ole käsitellyt asiaa.

Sekavasta valmistelusta kertoo myös se, että valtuuston liitteessä olevassa kuntien välisessä kiinteistökatselmusmuistiossa (liite 10) tasearvojen lähtökohtana pidettiin tilinpäätöksessä 2024 olleita tasearvoja, kun taas sopimusluonnoksessa siirtoarvona pidetään hankintameno kirjanpidossa purkusopimuksen allekirjoitushetkellä

Katselmukseen osallistuneilta puuttui tarvittavat kiinteistötiedot, jotta he olisivat oikeasti pystyneet arvioimaan kiinteistöjen arvoa. Savukosken ostotarjous kirjattiin muistioon, ja se oli vaihtoehto, mikä jätettiin käsittelemättä.

Johtopäätös: Valmistelu ei täytä kuntalain ja hallintolain vaatimuksia, jonka vuoksi päätös tulee kumota tai laittaa uudelleen valmisteltavaksi.

3.2 Asian käsittelyt ja äänestysmenettely

Äänestysmenettely kunnanhallituksessa

Hallituksen varapuheenjohtaja Tossavainen puheenjohtajan ominaisuudessa totesi, että koska oli tehty poikkeava kannatettu muutosesitys, on syytä äänestää.

Pöytäkirjasta on luettavissa, että poikkeavaa muutosesitystä ei ole tehty, vaan on tehty kannatettu esitys asian palauttamisesta valmisteluun. Puheenjohtaja määräsi äänestysmenettelyksi pohjaesitys JAA ja valmisteluun palauttaminen EI.

Jos on tehty kannatettu ehdotus asian palauttamiseksi valmisteluun, ehdotuksesta on tehtävä päätös ennen kuin jatketaan keskustelua itse asiasta. Puheenjohtaja ei voi muuttaa äänestysjärjestystä mielivaltaisesti.

Johtopäätös: Menettelytapavirhe, ensin olisi pitänyt äänestää jatketaanko käsittelyä vai palautetaanko valmisteluun. Menettelyvirhe on laillisuusperuste, minkä takia päätös tulee kumota.

Asian käsittely ja äänestysmenettely valtuustossa

Käsittelyn aikana Laura Lakso esitti päätökseen lisättäväksi seuraavan kohdan: *"Purkusopimus allekirjoitetaan, kun edellä mainitut edellytykset täyttyvät. Purkusopimus astuu voimaan ja luovutussopimus pannaan täytäntöön, kun niitä koskevat jäsenkuntien kunnanvaltuustojen päätökset saavat lainvoiman. Timo Tossavainen ja Tarja Kallio kannattivat esitystä".*

Vaikka lisäesitys pohjaesitykseen sai kannatusta, kannatettu esitys jäi valtuustossa käsittelemättä. Pelkkä puheenjohtajan toteamus, että kunnanhallituksen pohjaesitykseen lisätään Lakson esittämä lisäys, on riittämätön.

Johtopäätös: Menettelytapavirhe, kannatettu esitys on käsiteltävä

Valtuuston kokouksessa Tero Luoma-aho esitti, että asia palautetaan valmisteluun, koska valtuutetuille ei ole tuotu riittäviä tietoja asiassa. Markku Kankaanranta, Kati Nenonen ja Heidi Karnaattu kannattivat esitystä.

Kunnanhallituksen esitys asetettiin vastaan valmisteluun palauttaminen. Puheenjohtaja esitti äänestystavaksi nimenhuutoäänestys siten, että kunnanhallituksen esitys on JAA ja Luoma-ahon esitys on EI.

Jos on tehty kannatettu ehdotus asian palauttamiseksi valmisteluun, ehdotuksesta on tehtävä päätös ennen kuin jatketaan keskustelua itse asiasta. Puheenjohtaja ei voi muuttaa äänestysjärjestystä mielivaltaisesti.

Johtopäätös: Menettelytapavirhe, ensin olisi pitänyt äänestää jatketaanko käsittelyä vai palautetaanko valmisteluun. Menettelynvirhe on laillisuusperuste, minkä takia päätös tulee kumota.

4. Pelkosenniemen-Savukosken Kiinteistö kuntayhtymän tilinpäätöksestä

” Arvio kuntayhtymän tulevasta kehityksestä ”

”Nykyisillä vuokratuloilla kuntayhtymä on selvinnyt hoito- ja rahoituskuluista, mutta toisaalta laiminlyönyt välttämättömät korjaukset. Kuntayhtymällä ei muutenkaan ole tulevaisuutta, koska hyvinvointialueelle vuokrattavat tilat tulee todennäköisesti yhtiöittää, tai täytyy etsiä hyvin perustellut selvitykset, miksi kuntayhtymän tilat eivät toimi markkinoilla.

Johtopäätös: Valtuuston päätös poikkeaa olennaisesti yhtymähallituksen valmistelusta. Valtuuston päätöksen valmisteluista ei ilmene miksi yhtymähallituksen valmistelusta poikettiin olennaisesti.

5. Pelkosenniemen-Savukosken kiinteistö kuntayhtymästä

Vaikka kiinteistökatselmusmuistiossa viitataan kiinteistö kuntayhtymän käsittelyyn asiassa, ja myös valtuuston kokouksessa viitattiin yhtymähallituksen päätökseen asiassa, päätösasiakirjoja ei ole julkaistu, eikä niitä ole pyydettyäessä toimitettu. Viimeinen yhtymähallituksen kokous on tiettävästi ollut 30.06.2025. Siitä on tehty hallintovalitus, koska päätökset on tehty virheellisessä järjestyksessä. Ratkaisua asiasta ei ole tehty. Näistä tiedoista päätellen yhtymähallitus ei ole toimintakykyinen, vaikka valtuuston kokouksessa näin vakuuteltiin. Kiinteistö kuntayhtymän toiminnan ongelmista tehtiin myös valtuustoaloite Pelkosenniemen valtuustolle 29.9.2025 selvityspyynnöllä, miksi kiinteistö kuntayhtymän pöytäkirjoja ei julkisteta ja asiakirjoista ei anneta tietoa (liite 12), mutta tuloksetta.

Johtopäätös: Yhtymähallitus ei ole kyennyt valmistelevaan kiinteistö kuntayhtymän purkua. Valmistelu ei täytä kuntalain ja hallintolain vaatimuksia, jonka vuoksi päätös tulee kumota tai laittaa uudelleen valmisteltavaksi.

6. Oikeudenkäyntikulut

Vaadin oikeudenkäyntikuluina valituksen valmistelusta ja siihen liittyvistä tiedon hankinnoista 300 €.

Pelkosenniellä 18.12.2025

Tero Luoma-aho

Liitteet:

Liite 1. Valtuuston päätös 10.11.2025 § 93/ Kiinteistö kuntayhtymän purkaminen

Liite 2: Purkamissopimusluonnos

Liite 3: Jako-osuudet

Liite 4: Luovutussopimus Kiinteistö kuntayhtymä/Pelkosenniemen kunta

Liite 6: Eriävä mielipide 1/ hallituksen esitys

Liite 7: Eriävä mielipide 2/ hallituksen esitys

Liite 8: Eriävä mielipide 1/ valtuuston päätös

Liite 9: Eriävä mielipide 2/ valtuuston päätös

Liite 10: Kiinteistökatselmuksen muistio

Liite 11: Yhtymä hallituksen päätös 7.05.2025/ Kiinteistö kuntayhtymän purkamisen toimenpiteet

Liite 12. Selvityspyyntö Pelkosenniemen-Savukosken kiinteistö kuntayhtymälle